

De Notarisfles

Peter Vermeulen

Neen, beste lezers, dit verhaal gaat niet over een fles van branderij "De Tweelingh" te Schiedam, die zo aan de weg timmert met haar destillaat "Notaris".

Het begon met een knipseltje uit een notarieel blad (zie afb.), ons toegestuurd door onze trouwe donateur, de Heer H;F; Snel te Arnhem. De afgebeelde fles wekte uiteraard onze nieuwsgierigheid. Aldus schreven we een briefje aan de Notariële Broederschap om meer inlichtingen. In zijn antwoord verwees de Secretaris ons naar de conservatrice van de Stichting tot Bevordering der Notariële Wetenschap.

Van een van haar studenten ontvingen we vervolgens een zeer lezenswaardig artikeltje van de bekende Prof. Mr. A. Pitlo – als wij ons niet vergissen een kenner van de Duitse witte wijnen par excellence – over de merkwaardige fles, welk geschrift wij hier in zijn geheel afdrukken.

EEN CURIOSITEIT

Bekend zijn de scheepjesflessen, de bolle flessen in welker buik door een nauwe hals de knutselaar van weleer met eindeloos geduld een gans galjoen monteerde. Men vindt ze in de rariteitenkabinetten der musea en een enkele maal nog bij de antiquair. De Nederlander, tot wiens fantasie de scheepvaart altijd heeft gesproken, is een dankbare afnemer geweest voor deze producten van goedgehandvaardigheid. Terwijl deze scheepjesflessen, symbolen van verleden grootheid, voor velen een begrip zijn, weet welhaast niemand, dat deze vorm van kunstnijverheid ook aan andere doeleinden ten nutte werd gebracht. In een antiquariaat te Haarlem heeft een onzer donateurs een fles met notariële inhoud gevonden. Hij heeft deze prompt voor het museum van de Stichting afgestaan. Het voorwerp dateert uit het laatste kwartaal van de achttiende eeuw, waarschijnlijk van 1777 of vlak daarop.

Het is een cilindervormige fles, hoog 20 centimeter en met een middellijn van 10 centimeter. Zij eindigt in een korte, nauwe hals. In de buik is een constructie aangebracht, die men het best kan omschrijven als een spil met vijf wielen. De spil staat in de middellijn van de fles. Ieder wiel is met een viertal spaken op de as gemonteerd. Het geheel is van verguld hout. Op het wrijfvlak der wielen – dat dus aan de binnenkant van de fles naar de wand is gekeerd – staat in houten letters, in twee rijen op elk wrijfvlak aangebracht, een opdracht. De onderste rij van elk wrijfvlak springt iets terug. De letters zijn gedeeltelijk verguld, gedeeltelijk zwart. Men moet het geheel, al draaiende met de fles, lezen zo, dat men begint met de bovenste regel van het bovenste wiel, vervolgens de bovenste regel van het volgende wiel leest en na de bo-

venste regel van het vijfde wiel terug naar het bovenste wiel gaat en nu achtereenvolgens de woorden op de tweede, iets terugspringende, regels van de vijf wielen leest. De laatste vier woorden vindt men op de stop. Het geheel is op een tamelijk primitieve wijze vervaardigd. De letters zijn ongelijk van grootte en zitten op sommige plaatsen schots en scheef. De tekst loopt niet. Hij luidt als volgt:

17den September
77 is Willem Levinus
van der Cool by den
Hove van Holland
als notaris geexami
neert ende beedigt ende
heeft den 20 daaraan volgen
de den eed als schout en secre
taris van de ambagts
heerlijkheit van Schoonder
en zijnde 27 jaar.

Norma actionum nostrarum ius
(Het recht is de norm van ons werk)
Devies in een 18de eeuws signet

UIT OUDE SCHRIJNEN

DOOR

PROF. MR. A. PITLO

1965

STICHTING TOT BEVORDERING DER NOTARIËLE WETENSCHAP
AMSTERDAM